

Bakalářská práce Filipa Machače**Posudek oponentky práce: Mgr. Radka Stará****Tlumočení mezi angličtinou a českým znakovým jazykem v českém vysokoškolském prostředí**

Bakalářská práce Filipa Machače si klade za cíl popsat některé aspekty tlumočení do třetího jazyka, konkrétně angličtiny, ve vysokoškolském prostředí. V první části kolega stručně shrnuje dostupné informace o tlumočení do třetího jazyka a do jisté míry se dotýká i teorie tlumočnického procesu či historie tlumočení obecně. Základem práce je pak analýza konkrétní situace: online přednášky zahraniční lingvistky, během níž proběhlo tlumočení mezi angličtinou a českým znakovým jazykem. Pomocí této příkladové studie autor bakalářské práce nastiňuje možné problémy v dané oblasti a přichází s návrhy řešení.

Na úvod bych ráda ocenila užitečnost zvoleného tématu v době, kdy čeští tlumočníci znakového jazyka začínají používat angličtinu jako jeden ze svých pracovních nástrojů více než dříve. Každý příspěvek na téma tlumočení do třetího jazyka je tedy velice aktuální a napomáhá obecné diskuzi a rozvoji této specifické činnosti. Je zajímavé slyšet názor jednotlivých účastníků tlumočené situace. Pro organizátory podobných situací a pro tlumočníky pak postřehy uvedené v této práci mohou sloužit jako podklady k formování budoucích pravidel či alespoň jako odrazový můstek k dalším úvahám. Chvályhodná je i ochota studenta pracovat s větším množstvím dat v angličtině a překládat texty získané ve výzkumné části.

Co se týče struktury, je práce členěna přehledně a jednotlivé části na sebe logicky navazují. K jazykové stránce k bakalářské práci nemám žádných výtek. Text je stylisticky na velice dobré úrovni. Z pravopisného i typografického hlediska je práce v pořádku. Občas se vyskytují drobné formální chyby; ty se týkají např. citací, kdy např. na s. 4 je citována Frishbergová, v závorce je pak ale tvar bez přechýlení (Frishberg). Jinde (např. na s. 6) jsou chyby v interpunkci, možná jen na úrovni překlepu. Terminologie je užívána jednoznačně a precizně.

Úvodní teoretická část vymezuje různé oblasti dotýkající se tématu práce. Zabírá související problematiku poměrně do široka, možná až příliš a na úkor hloubky. U některých kapitol by se dalo uvažovat o zkrácení, či dokonce o vynechání a nahrazení odkazem na práce zaměřené na daná témata (historie tlumočení v ČR, týmové tlumočení apod.). Na druhou stranu takto široce rozkročený úvod poskytuje čtenáři dostatečnou znalostní bázi. Rozsahem tvoří tato část cca jednu třetinu práce, což odpovídá požadavkům kladeným na bakalářskou práci.

Jak autor uvádí na straně 1, práce si klade za cíl popsat situaci na příkladu jedné tlumočené přednášky. Úskalím, jež autor sám v práci následně reflektuje, je fakt, že na jedné příkladové situaci nelze popsat celou problematiku. Autor později (s. 3) zmírňuje své ambice, když oznamuje, že na základě výzkumu „nastíní odpovědi“, „poskytne náhled“ apod., což lépe odpovídá možnostem výzkumu založenému na jedné tlumočené přednášce. V tomto duchu je i závěrečná kapitola na straně 61 nazvána „Diskuze nad výsledky výzkumu“. Na této straně autor i glosuje, že práce je pouhou výzkumnou sondou, jejíž závěry nelze generalizovat.

Dalo by se polemizovat s autorem o tom, zda je dobré vyvozovat obecnější závěry na podobném typu výzkumu, ve výsledku však není zaměření na jedinou přednášku špatnou volbou, protože dovoluje autorovi soustředit se na nejruznější aspekty dané situace do hloubky. Filip Machač nabízí čtenářům zajímavé perpektivy: pomocí strukturovaného dotazníku zpovídal nejen neslyšící a slyšící návštěvníky přednášky či tlumočníky, ale i zadavatele tlumočnické objednávky či samotnou přednášející. Na druhou stranu získané informace přímo volají po srovnání s jinými podobnými situacemi. Čtenář by například rád věděl, co si o tlumočení mezi angličtinou a ČZJ myslí jiní

tlumočníci, jiní neslyšící klienti a jaké zkušenosti s takovým tlumočením mají jiní zadavatelé a jiní přednášející. V České Republice není zatím podobných tlumočení tolik, aby nebylo možné jej nějakým způsobem zmapovat. Tlumočnicků, kteří takto pracují, také není mnoho, sám autor uvádí, že například seznamu Centra zprostředkování tlumočnicků pro neslyšící jsou uvedeni čtyři. Bylo by přínosné tyto tlumočnický nějakým způsobem zahrnout do výzkumu a získat tak další data k popisu současné situace a jako základ k úvahám do budoucna. Stejně tak není příliš mnoho zadavatelů z řad VŠ, stálo by za to zjistit, jaké zkušenosti s tímto typem tlumočení mají. Vzhledem k tomu, že zadavatelky sledovaného tlumočení příliš mnoho zkušeností s podobným tlumočením neměly, bylo by jistě zajímavé dozvědět se o zkušenostech jiných zadavatelů. To však není výtku, pouze doporučení pro další možné směřování; předložený text i výzkum i v této podobě odpovídá úrovni a rozsahu bakalářské práce. S čím by se ovšem dalo polemizovat je výběr tlumočené přednášky. V dané situaci šlo o specifickou formu online tlumočení, což přidává další proměnnou do již tak složité tlumočnické situace s více pracovními jazyky.

Ráda bych ocenila, že výzkumná část již jasně formuluje otázky, na něž autor hodlá nalézt odpovědi. Základní otázka zní: V čem je specifická situace v tlumočení mezi angličtinou a českým znakovým jazykem v českém vysokoškolském prostředí? Poněkud vágní formulaci pak autor upřesňuje sadou čtyř konkrétních dílčích otázek. V rámci této části práce je detailně a přehledně popsán soubor respondentů i metody získávání dat a průběh výzkumu. Autor si je vědom slabin své práce. Na s. 32 reflektuje například sporný postup při dotazování, kdy nebyl konzistentní způsob komunikace s dotazovaným (jednou šlo o online videochat, jindy o e-mailovou korespondenci či živý rozhovor). Zároveň všechny strukturované rozhovory Filip Machač překládá a přepisuje a vytváří z nich úctyhodnou přílohu své práce, což nebývá v podobných pracech tak úplně automatické.

OTÁZKY NA STUDENTA:

Dovolila bych si vznést několik otázek k předkládané bakalářské práci.

1. Proč jste se rozhodl zaměřit ve svém výzkumu na jedinou tlumočenou situaci, a to konkrétně tlumočenou online? Jaké specifické aspekty může tento typ tlumočení vnést do výzkumu oproti klasickému tlumočení?
2. Nepřipadalo vám nosné zpracovat zkušenosti více subjektů (zadavatelů, přednášejících, klientů, tlumočnicků apod.) a poznat názory více osob, které s tímto typem tlumočení (AJ – ČZJ) v českém kontextu mají zkušenosti?
3. Ve své práci nezmiňujete případy tlumočnicků, kteří mají pracovní jazyky, tedy český jazyk a český znakový jazyk, případně i angličtinu, na úrovni A. Myslíte, že v našem prostředí takové případy neexistují?
4. Přednášející ve sledované situaci nebyla rodilá mluvčí angličtiny. Myslíte, že byste mohl dojít ve svém výzkumu k jiným závěrům, pokud by šlo o rodilou mluvčí?
5. Na s. 9 uvádíte, že tlumočnick nemůže nikdy převést „*všechny jemné významové nuance nebo stylové variace zdrojového textu*“ (Není mi zde jasné, zda to je názor váš, či Jonesův?). Dále na s. 10 píšete, zřejmě jde o parafrázi Čeňkové, že „*při simultánním tlumočení není možné příliš zabíhat do detailů při zprostředkování kulturních hodnot a překonávání kulturních bariér*“. Poněkud kontrastně pak na s. 26 zazní, že „*tlumočnick (...) zohledňuje nejen jazykovou stránku tlumočení (...), ale také jeho pragmatickou složku. Cílem tlumočení je převést obsah sdělení tak, aby měl v cílovém jazyce na příjemce stejný účinek jako sdělení ve zdrojovém jazyce. (...) Formu sdělení v cílovém jazyce je třeba přizpůsobit jazykovým, kulturním a sociálním zkušenostem příjemců daného sdělení*“. Mohl byste se vyjádřit, jak toto sám

vnímáte, tedy do jaké míry je podle vás tlumočník schopen převést sdělení i s jeho jemnými nuancemi, kulturními konotacemi atd.

ZÁVĚR

Bakalářská práce kolegy Machače je dokladem autorova zájmu o analyzovanou problematiku a je přínosná zejména proto, že je prvním pokusem zmapovat danou problematiku. Výstupy práce jsou aplikovatelné v oblasti tlumočnické profese. Práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a lze ji doporučit k obhajobě.

Radka Stará

24. ledna 2018

Návrh klasifikace: výborně